

Timmie, broertje,

Om te beginnen: sorry dat ik je dagboek heb gepakt. Ik zweer je dat ik er niet in heb gelezen, spuug door m'n vingers.

Oké?

Oké. Luister, ik weet dat jij de enige bent die er iets van begrijpt. Of dat hoop ik. Leo ook wel, maar die is te veel bezig met haar eigen dingen. Je moet niet schrikken als ze binnenkort verdwenen is. Ze komt weer terug, geloof me maar. Alleen: je mag er nu nog even met niemand over praten.

Beloof je dat?

Natuurlijk. Jij bent de slimste van ons allemaal. Dat wisten we al voordat papa en mama je naar die mevrouw stuurden om je te laten onderzoeken, en nu weten we het zeker. Ik heb dat onderzoeksverslag ook gelezen. Niet zo vaak als pa, maar toch. Pa leest er zowat elke dag in. Het is een bijbel voor hem, denk ik wel eens. Niet dat het wat uitmaakt wat erin staat. Je bent goed zoals je bent.

Weet je nog dat je een paar jaar geleden soms in de morgen naar mijn kamer sloop, ik sliep nog, ik hoorde je niet. Je kroop bij mij onder de deken en als ik wakker werd, lag je daar. Ik heb het nooit gezegd, je was zeven, toen, denk ik, maar het hielp me destijds echt. Met alles wat er gebeurde, op school, thuis, met tennis, ik vond het echt fijn dat je soms zomaar bij me was,

alsof je wist dat ik het nodig had. Hoe oud je ook wordt, je mag altijd bij me komen liggen. Aarzel niet.

Pff, ik weet niet waar dit vandaan komt, dit (denk hier even Leo's stem en rollende ogen bij) 'absurd sentimentele gezeik'. Er is veel gebeurd de afgelopen dagen.

En weet je, soms voel ik me als Kurt Cobain. Misschien heb je dat t-shirt wel zien hangen in het dorp, in de etalage van de muzikwinkel. Niet dat ik mezelf iets aan wil doen of zo, daar hoef je niet bang voor te zijn, maar die ogen, die van Kurt Cobain dus, daar herken ik iets in. Hij was een heel gevoelig iemand, moet je weten.

Wat ik je wilde zeggen is dat ik er een puinhoop van heb gemaakt. En ik kan je niet alles vertellen, maar wel een paar dingen, en je begrijpt nu nog niet alles, maar later wel, later praten we erover, dat beloof ik je. Dan mag je me alles vragen.

Ik weet niet goed waar ik moet beginnen, dus ik begin maar gewoon. Het ging om geld. En om vrijheid. Onafhankelijkheid. Ik dacht echt dat er niks mis kon gaan. Ik zag het begin en het einde, en over wat er tussen die twee punten allemaal kon gebeuren, dacht ik niet na. Ik wilde iets wat ik zelf voor elkaar had gekregen, snap je?

En hoe moeilijk kon het nu zijn? Niemand hoefde er iets van te weten. Papa en mama niet, Leo niet, en jij, kleine Timmie, jij ook niet. Hoewel jij overal het fijne van schijnt te weten, alsof je behalve een wonderkind-met-tennisracket ook de enige tienjarige helderziende ter wereld bent – maar zelfs jij zou geen idee hebben. En dan nog. Zelfs als je het zou weten, zou je het niet begrijpen, vermoed ik. Je bent 'iemand met speciale gaven', zoals papa het altijd noemt, maar voor sommige zaken ben je op je tiende te jong, zo simpel is het.

Maar er is nóg een kant aan deze medaille. Op de voorkant

staat in fraaie letters **BESTE OUDSTE ZOON EN GROTE BROER TER WERELD** gegraveerd. Ik kan je wel zeggen dat ik dat wil zijn, echt, maar zo'n medaille heeft dus nog een kant.

Hoe die eruitziet? Minder altruïstisch (zoek maar op wat dat betekent), maar minstens net zo glimmend.

Dus toen ik eenmaal de dingen in gang had gezet, een paar maanden voor Tsjechië, toen had ik een doel. Er was iets waardoor ik mijn leven de moeite waard kon gaan vinden. Iets wat meer van me maakte dan – vergeef me, Timmie, ik kan het niet anders zeggen, er komt een dag dat je dit nog eens leest en het begrijpt, geloof me – een figurant in een postmoderne epiloog bij de geschiedenis (hoe moet ik het anders opvatten? die hele millenniumheisa heeft niks met een eindspel te maken, het is hoogstens een grap bedacht door iemand met een macaber gevoel voor humor en een voorliefde voor hallucinogene middelen.). Ik keek vanaf dat moment een stuk opgewekter de wereld in en de mensen die erin rondliepen voelden minder als bedreigers, en meer als handlangers. Figuren met wie ik zonder het hardop te zeggen had afgesproken er alles aan te doen om het voor iedereen zo prettig mogelijk te maken en tegelijkertijd zo min mogelijk herrie te schoppen. Maar ik had de leiding. Ik bepaalde zelf wat er zou gebeuren, op welke manier en wanneer. Net als toen met Hooimaat, van biologie, weet je wie ik bedoel of was je toen nog te jong? Hoe dan ook, toen voelde het ook alsof ik de leiding had, alsof ik en niemand anders bepaalde wat er ging gebeuren, en hoe. En of het nu gelukt zou zijn of niet, uiteindelijk ging het daar niet om. Ik weet niet of je me nog wel kunt volgen, ergens vanaf 'postmoderne' is het geloof ik een beetje warrig, het spijt me, maar zoals ik al zei: we praten er later nog over.

Nu moet ik weg, papa brengt me zo naar het station. Ik ga

met de trein terug. Ik zie je in Nederland. Ik kom vaker langs. En jij komt bij mij langs, in Amsterdam. Ik vind wel een nieuw huis. Maak je maar geen zorgen, nergens over.

O ja, en nog bedankt voor die bloemen. Dat was het liefste wat iemand in lange tijd voor me heeft gedaan. Ongelogen.

Een knuffel van je grote broer,

Alex

EERSTE DEEL – THUIS

Zomer 1999

DONDERDAG

1 ALEX

De nacht komt in flarden terug. Het gerommel waarmee het begon. Dat hij zich oprichtte in bed, en steunend op zijn ellebogen door de kier tussen zijn gordijnen een grauwe nevel in de tuin zag hangen. Vlak daarna: de totale afwezigheid van geluid, wolken die na een geruisloze, sudderende zomerdag uit het niets opdoken en zich verzamelden boven Oost. Kastanjeplein. Zijn kamer op de eerste verdieping het epicentrum. En dan: licht, geluid. Elektrisch geknetter, ontlading met een nonchalante bravoure, overal water, zijn kamer werd opgeslokt door de zware, olieachtige regendruppels.

In eerste instantie is er twijfel. Aan zijn herinneringen. Hij kan de trillingen van de donder nog voelen als hij zijn ogen weer dichtdoet, hij ziet nog voor zich hoe de hemel achter zijn venster fel oplichtte bij opnieuw een blikseminslag – het is geen verzinsel, hooguit fantasie en werkelijkheid die in zijn gekookte hoofd samensmolten tot iets nieuws, iets ongrijpbaars. Maar het is wel degelijk echt gebeurd. Des te merkwaardiger dat er nu al niets meer van al die regen over lijkt te zijn, geen natte plekken op het gras, en evenmin op de tegels en het bitumen op de daken van de schuurtjes in een van de aangrenzende tuinen.

Zo zal het einde der tijden beginnen, met een weersomstandigheid, overdreven, vet aangezet, Bijbels. Als in een film, in-

derdaad. Mel Gibson-achtige symboliek. Als het eenmaal zo-
ver is, kun je er niets tegen doen. Wat ze in Hollywood in hun
blockbusters ook mogen beweren, er bestaat in de werkelijk-
heid géén ontsnappingsmogelijkheid. En er zijn evenmin hel-
den met een getroebleerd verleden om de leiding te nemen.

Nee, het einde is eenvoudigweg het einde, niet meer dan
een laatste punt op een grillige lijn en daarna... niets. Als je het
hem vraagt – en Arie en hij hebben die discussie, tot ruzieach-
tige stemverheffingen aan toe, al zo vaak gevoerd dat die voor-
spelbaar, sleets is geworden – zou hij niet durven beweren dat
er aan het einde van dit jaar, tijdens de millenniumwisseling,
allerlei gruwelijkheden gaan plaatsvinden, of dat de wereld
gaat ‘stoppen’, wat dat ook mag betekenen. Nee, zo’n persoon is
hij niet, wil hij niet zijn.

Maar aan de andere kant...

Nee, nee. Zo wil hij niet denken. De grondige, haast pa-
niekerige voorbereidingen van de overheid – er is een heus
Millennium Platform, onder leiding van een minister en een
oud-Philipstopman – wijzen juist níet op iets oncontroleer-
baars, op iets waarvan de schade hoogstens beperkt kan wor-
den. Integendeel, de opwinding over de bug is een kans voor
nationale overheden om zonder al te veel moeite een succesje
te behalen – te doen alsof de totale ineenstorting ternauwer-
nood is voorkomen terwijl er feitelijk niet zoveel aan de hand
is. Een pr-verhaal. Zijn huisgenoten vinden dat cynisch, Maxi-
me nog meer dan Arie. Het steekt hem, meer dan hij durft toe
te geven. Het past ook niet bij zijn toegenomen zelfvertrouwen
van de laatste tijd. Hij is er half en half van overtuigd dat Maxi-
me sinds een tijdje, om precies te zijn vanaf de dag dat ze aan-
bood hem te vergezellen naar de kaakchirurg, ook gevoelens
voor hem heeft, en deze zomer moet hij dat zelfvertrouwen

verzilveren. Voor het te laat is en de wereld werkelijk vergaat.

Terwijl hij zijn badjas aantrekt en door de kier tussen zijn gordijnen de tuin in spiedt op zoek naar bewijs voor wat er de afgelopen nacht heeft plaatsgevonden, bedenkt hij dat het wellicht handig is om alsnog zo'n speciaal regenjasje voor tourfiet-sers te kopen. Zit er niet een winkel op de Overtoom? Het is zomer, maar ergens tussen hier en Tsjechië gaat er ongetwijfeld nog een bui vallen, en je kunt er niet van uitgaan dat je veilig ligt te slapen als zoiets gebeurt.

2 JANINE

Linksvoor. Daar gebeurt het. Het zuigende, klapperende geluid van een stukje plastic dat langs een van de wielen van het wagentje glijdt en telkens ook weer losschiet – het is gekmakend.

Voor de zoveelste keer zegt ze tegen zichzelf dat ze niet van plan is zich gek te laten maken. Linksvoor dus, dat kan ze duidelijk horen. Zo irritant dichtbij bevindt zich het ongemak. Ze duikt een gangpad in, op zoek naar pakjes Sultana voor onderweg. Ze gaapt.

Halfvier. Toen werd ze wakker. Ze schoot overeind door het onweer. Alsof iemand zijn handen tegen zijn mond zette en van dichtbij in haar oor schreeuwde. Eén keer, kort en op volle sterkte. Ze wist dat ze nog droomde, maar de droom vluchtte bij haar vandaan, en wat overbleef was een gevoel, ze kon er geen woorden aan geven.

Naast haar: Peter, hij maakte amper geluid. Dat beetje dat hij sinds kort had, was een voltreffer. Hij lag op zijn rug, tussen de gordijnen door gleed een verticale strook licht de kamer in, precies over zijn bovenlijf. Zijn mond hing half open, het blauw en het wit van het beetje waren zichtbaar. Zijn borst bewoog traag op en neer, hij had in zijn slaap de deken naar beneden geduwd tot net onder zijn navel. Rond zijn tepels groeiden grijze haren, ze voelde in gedachten het mossige paadje dat vanaf zijn navel zijn boxersshort in liep. Zelfde kleur grijs. Zijn

haar lag dik en stug op zijn hoofd, de aanzet nog geen millimeter geweken sinds ze hem had leren kennen. Ze kon zich voorstellen dat mensen zich soms afvroegen of het wel echt was. Maar de kleur gaf de doorslag, de enkele grijze haar tussen het donkere bruin. De boodschap: ik ben echt, ik omarm mijn leven en mijn leeftijd. Nog zoiets waar ze niet tegen kon.

Ze wreef in haar ogen, keek om zich heen. Toen: opnieuw haar blik op Peter. Hij zag er, als ze zich op zijn bovenlijf concentreerde en dat beetje even wegdacht, goed uit. Het probleem was dat hij dat zelf ook wist. Hij leek haar in ieder geval steeds minder nodig te hebben om zijn gevoel van eigenwaarde – dat toch al niet gering was, iets waarop ze al die jaren geleden juist was gevallen – op peil te houden. Er waren collega's die hem irritant vonden, maar ook dát leek hij feilloos aan te voelen. Hij compenseerde het met hard werken. Niemand zou hem ooit van luiheid kunnen betichten. Hij was zijn eigen alibi.

Het volgende moment stond ze in haar joggingbroek en verwassen vest voor het raam in de woonkamer, een staartje wijn in het glas dat nog op het aanrecht stond, ze tuurde door haar eigen spiegelbeeld heen, zag nu eens het gras en het schuurtje en de tegels, dan weer haar gezicht of de zachte stof van haar vest. Ze herinnerde zich een gedicht, iets van vroeger, heel vaag. Zo'n herinnering die later boven zou komen als ze – God verhoede – dement zou zijn, iets onuitwisbaars.

Bij geen van de huizen waaraan hun tuin grensde, brandde licht. De regen sloeg in striemen tegen het glas van de schuifpui, nog steeds fel, maar al minder dan toen ze nog boven in bed lag, het hoogtepunt van de ontlading lag al achter haar. De wereld kon zich elk moment weer in haar normale vorm terugplooiën.

Op het platje achter in de tuin glinsterde het regenwater

op de stenen. Druppels spatten op, kleine plasjes. Timmie wilde het liefst asfalt of, nog beter, gravel, maar het was ook haar tuin. Ze had voor zijn oefenmuurtje al een groot deel van het gazon moeten opgeven, en ergens moest ze een grens trekken. Uiteindelijk hadden ze voor een paar platen beton gekozen.

Timmie en zijn talent. Of liever: hún talent. Het kwam van hen, van Peter en haar, hoewel zij zelf niet vaker dan vijf keer een tennisracket in handen had gehad. In feite kwam het technische gedeelte dus van Peter. Die had balgevoel. Die had nog tegen Tom Okker gespeeld. Een voor een had hij geprobeerd om zo onnadrukkelijk mogelijk tennissers van hun kinderen te smeden. Eerst Alex, toen Leonie en nu Timmie. Stuk voor stuk maakte hij hun duidelijk dat ze hun gave moesten onderhouden. Hard werken, want wat is talent als je er niet op de juiste manier mee omgaat? Ze hoorde het hem zeggen. Het was ook voor haar een mantra geworden. Ze begreep het, vond het logisch dat Peter zich zo op dat getennis richtte, het was overzichtelijk, het was een manier voor de kinderen, maar ook voor hem, om rechtdoor te blijven lopen. Iets van die aandacht had ze zelf ook best willen krijgen toen ze nog jong was. Voordat ze Peter tegenkwam en hij die rol op zich nam.

Alex had het ook, talent. Voor tennis. Al speelde hij al een paar jaar niet meer. Peter en hij kwamen op een middag thuis na een verloren wedstrijd, en dat was het. Er was kennelijk iets gebeurd. Alex heeft nu andere prioriteiten, had Peter gezegd. Ze kon aan zijn stem horen dat hij hoopte dat het iets tijdelijks was.

Andere prioriteiten. Andere talenten had hij in ieder geval ook. Pessimisme, bijvoorbeeld. Een weergaloos talent. Of naar je schoenen staren. Ook zoiets. Doen alsof het goed gaat. Zij zag het, zij doorzag haar zoon, natuurlijk, ze was zijn moeder, en ze vond het pijnlijk dat hij er alles aan leek te doen om haar

erbuiten te houden. Hij ontnam haar de kans om voor hem te zorgen. Hij zou juist toenadering moeten zoeken.

Maar Alex was een pleaser. Vermoedelijk was dat wel zijn grootste talent. Dat pleasen van hem. Ze kon er niet tegen. Daarom was ze in eerste instantie ook zo blij toen hij destijds, vrij kort nadat hij had besloten dat hij niet meer wilde tennissen, van school werd gestuurd. Omdat de aanleiding zo ontzettend niet-Alex was. Het was een domme puberactie, maar je kon het net zo goed kwaadaardig noemen. Ze wist niet welke verklaring ze prettiger zou vinden. Ze wist nog wel hoe hij die avond tijdens het eten tegenover haar aan tafel zat. Schuldbe-wust, ja, dat zeker. Maar ook trots, al zou hij dat nooit zo durven zeggen.

Ze vroeg hem een keer naar zijn kant van het verhaal, maar ze is er nooit achter gekomen wat er gebeurd is op die zogenaamde Kookclub, dat opvanguur voor slimme kinderen die niet naar de lessen wilden omdat ze, nou ja, omdat ze slimme kinderen waren. We moeten zorgen dat we ze niet verliezen, zo verantwoordde Peter het bestaan van die 'club'. Hij zei dat hij die kinderen hoe dan ook liever binnen de muren van de school had dan erbuiten. Dat hij als schoolleider verantwoordelijk was. Buiten was er geen controle. Het mochten de straten van Woerden zijn, het was nog steeds de straat.

Ze had het nooit tegen hem gezegd, maar achteraf, toen eenmaal duidelijk werd dat er die dag iets bij Alex uit het lood was geslagen, wie weet voorgoed, gaf ze Peter op z'n minst voor een deel de schuld van wat er met Alex gebeurd was. Nu, bijna vier jaar later, leek het alsof er nooit iets was voorgevallen, aan de oppervlakte althans, maar zij wist wel beter. En Peter wist het ook, al zou hij het nooit erkennen. Hij vond dat hij destijds juist gehandeld had. Hoe kon hij ook anders?